

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

POWIAT PRUDNICKI

GMINA GŁOGÓWEK

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

TWARDAWA

NA LATA 2010- 2017

OPRACOWANY PRZEZ GRUPĘ ODNOWY WSI

TWARDAWA

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. CHARAKTERYSTYKA WSI.....	4
III. ZASOBY WSI	6
IV. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON	11
V. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	12
VI. PODSUMOWANIE	13

I. WSTĘP

W nowym okresie budżetowania Unii Europejskiej znacząca część środków finansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich trafi na tereny polskich wsi. Jednym z głównych celów programu jest zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju pomiędzy mieszkańcami miast i wsi.

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem określającym kierunki rozwoju i sposoby poprawy warunków życia na terenach wiejskich, a także niezbędnym załącznikiem do wniosku o uzyskanie dofinansowania ze środków europejskich. Sporządzany jest przez mieszkańców danej miejscowości, a więc przez osoby, które najbardziej orientują się w lokalnych potrzebach.

„Plan Odnowy Miejscowości Twardawa” w swojej treści zawiera: charakterystykę, historię wsi, analizę dostępnych zasobów, a także zestawienie najbardziej istotnych według mieszkańców przedsięwzięć do realizacji. Działania te mają przyczynić się między innymi do podniesienia poziomu integracji społecznej i poprawy warunków życia. Jednak dla osiągnięcia ww. celów konieczne jest aktywne włączenie się mieszkańców do pomocy w ich realizacji.

II. CHARAKTERYSTYKA WSI

Charakterystyka geograficzna

Twardawa jest położona w gminie Głogówek, powiecie prudnickim. Wieś leży w południowej części województwa opolskiego, na granicy trzech powiatów: prudnickiego, krapkowickiego i kędzierzyńskiego, przy drodze krajowej nr 40 (tzw. trasie sudeckiej).

Wieś leży na pagórkowatym terenie. Przepływa przez nią niewielka rzeka Stradunia, dopływ Odry.

Położenie: 50° 20' 35" N
17° 59' 22" E

Powierzchnia: **1050 ha**

Liczba mieszkańców: **756**

Rozwiązania urbanizacyjne Twardawy jest standardowe. Większość budynków to domy jednorodzinne, jedno- lub dwupiętrowe. Architekturę Twardawy uzupełnia kilka bloków mieszkalnych.

Historia

Osada Twardawa została założona w 1223 roku. Kroniki wspominają, że dzieło się to za czasów księcia Władysława Opolskiego, który założył gród Głogówek.

Pierwsza historyczna wzmianka pochodząca z 13.07.1305 roku dotyczy najstarszego obiektu - kościoła pod wezwaniem św. Małgorzaty.

W 1790 roku ksiądz Jerzy Dameck, proboszcz w latach 1786-1838, rozpoczął pisać kronikę parafialną. Wydarzenia z wcześniejszych lat opisywały tylko streszczenia z poprzednich ksiąg.

Językiem urzędowym w początkach istnienia Twardawy był język czeski, ale mowa polska. W aktach archiwalnych notuje się, że w roku 1430 osada liczyła około 400 mieszkańców.

Na przestrzeni dziejów Twardawy nie ominęły nieszczęścia i pożogi. W 1430 roku wybuchł najgroźniejszy w historii miejscowości pożar, który spowodował ogromne straty. Następny miał miejsce w roku 1603. W 1893 roku spłonął folwark Marianów. W latach 1903 oraz 1912 przez Twardawę przeszły największe powodzie.

Nazwa miejscowości prawdopodobnie pochodzi od nazwiska szlachcica Jerzego Twardawy, zwanego „panem na Twardawie”. Herbem pieczęci Twardawy był „kamień młyński”. Dziś podobny kamień stanowi dekorację i upamiętnia datę założenia wsi.

Wieś w na przełomie lat istniała pod różnymi nazwami.

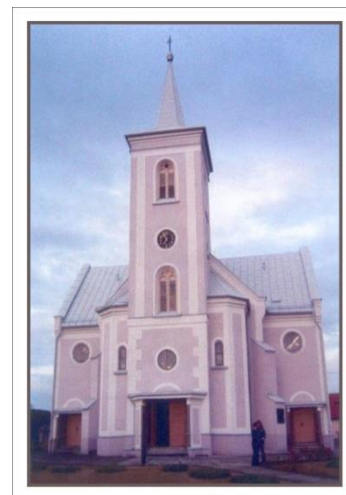
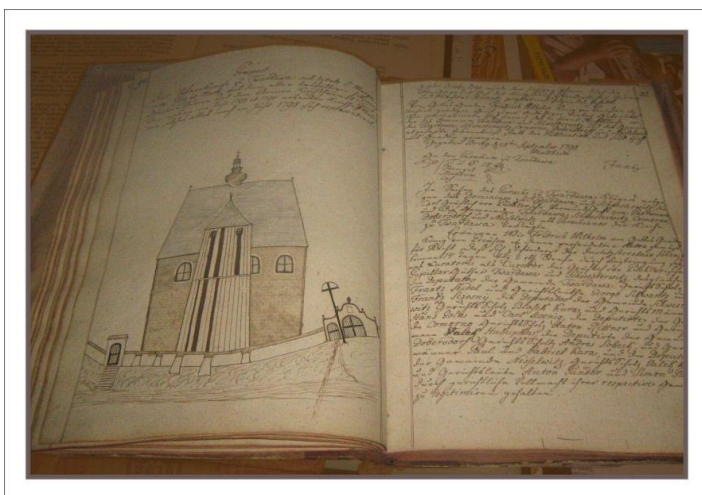

III. ZASOBY WSI

Dziedzictwo kulturowe

1. KOŚCIÓŁ I PARAFIA

Jak w każdej niemal miejscowości, tak i w Twardawie znajduje się rzymsko-katolicki kościół parafialny. Kościół pod wezwaniem św. Małgorzaty dziewicy i męczennicy powstał około 1305 roku. W 1603 roku „pan na Twardawie” – Jerzy Twardawa wybudował nowy murowany kościół w stylu romańskim na miejsce drewnianego kościoła, który spłonął 19 lipca 1599 roku. W 1619 roku „pan na Zwiastowicach” – Chrystopcher Warkocz ufundował główny ołtarz pod wezwaniem św. Krzyża.

W środku kościoła znajdowała się krypta tzw. „KOMOROWSKA”, do której wejście znajdowało się przy stopniach głównego ołtarza. W 1688 roku kryptę zasypano.

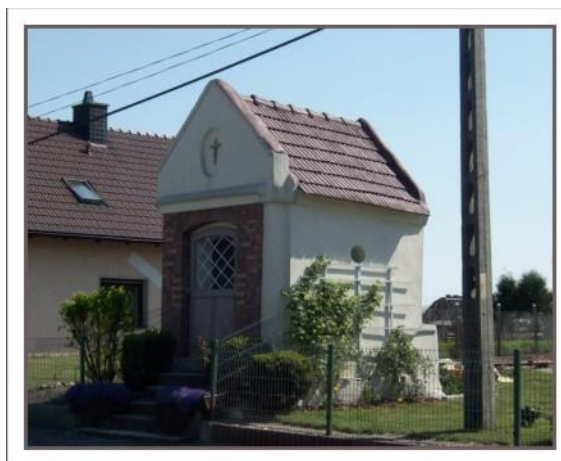
W okresie reformacji w latach 1620 – 1629 parafia przejściowo była w rękach predykantów luterańskich. W 1629 roku parafia wróciła na łono kościoła katolickiego. Pierwszym proboszczem katolickim był ksiądz Andrzej Korner. W tym czasie do parafii należały: Twardawa, Dobieszowice, Zwiastowice, Pokrzywnika i Komorno. Około 1650 roku zbudowano plebanię i budynki gospodarcze. W roku 1710 obrano drugą patronkę parafii – św. Jadwigę. W 1860 roku kościół rozbudowano poprzez dobudowę bocznych naw i wieży.

Zachowały się obrazy namalowane na desce: Ukrzyżowanie, Zmartwychwstanie (II połowa XVI wieku) oraz Wniebowstąpienie (XVIII - XIX wieku). Odrestaurowane zostały obrazy przedstawiające wszystkie stacje drogi krzyżowej.

2. KAPLICZKI

Na terenie miejscowości Twardawa znajdują się kapliczki i krzyże przydrożne. Największa z nich pod wezwaniem św. Jana Nepomucena znajduje się przy ulicy Kozielskiej i pochodzi z XIX wieku.

Wszystkie kapliczki mają swojego opiekuna. Choć nie wszystkie są dziełami sztuki, to są one obyczajowymi i historycznymi dokumentami wsi. Tu przeplata się przyroda ze sztuką, cichość i wielkość z nabożeństwem i tajemniczym lękiem.

3. ZAMEK

Zamek został zbudowany około 1700 roku. Od 1817 roku do 1896 roku właścicielem zamku był Carl Pulst. Syn Carla Pusta sprzedał posiadłość panu Latzel. Ostatnim właścicielem zamku był pan von Deringer.

Przez wiele lat w zamku mieściła się siedziba RSP Twardawa. Obecnie jest wystawiony na sprzedaż.

4. JĘZYK

Większość mieszkańców Twardawy to Ślązacy, dlatego też mówią gwara śląską. Ludzie starsi często rozmawiają w języku niemieckim, ponieważ w młodości uczęszczali do szkół niemieckich. Obecnie w Szkole Podstawowej i Oddziale Przedszkolnym uczniowie uczą się języka niemieckiego jako mniejszościowego.

Infrastruktura społeczna

1. SZKOŁA PODSTAWOWA Z ODDZIAŁEM PRZEDSZKOLNYM

Stary budynek szkolny powstał w 1778 roku. Wówczas do szkoły uczęszczali uczniowie z pięciu wiosek: Pokrzywnicy, Komorna, Dobieszowic, Zwiastowic i Twardawy.

W 1988 roku zbudowano nowy budynek szkoły podstawowej. Mieści się on przy ulicy Kozielskiej 6. W 2008 roku do szkoły przeniesiono oddział przedszkolny, gdzie część pomieszczeń została w tym celu zaadaptowana.

Na terenie placówki znajduje się plac zabaw oraz Biblioteka Miejska.

2. OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA

Ochotnicza Straż Pożarna w Twardawie została założona w 1926 roku. W tym też roku rozpoczęto budowę Remizy Strażackiej. Mieści się ona w centrum miejscowości, przy ulicy Dworcowej. W skład budynku Ochotniczej Straży Pożarnej wchodzi wieża z syreną oraz garaż, w którym znajduje się wóz bojowy strażaków.

W budynku OSP znajduje się też sala wyposażona w sprzęt do ćwiczeń (siłownia).

3. INNE GMACHY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Wśród gmachów użyteczności publicznej można wymienić:

- restaurację „Papa Joe” – w restauracji organizowane są wesela, przyjęcia z różnych okazji, część współorganizowanych przez Szkołę Podstawową z Oddziałem Przedszkolnym w Twardawie, grupę Caitas oraz mieszkańców Twardawy (dożynki, Dzień Babci i Dziadka, spotkania wigilijne dla samotnych, itp.).
- zamek (była siedziba RSP),
- boisko sportowe, orlik – na obrzeżach Twardawy,
- plac zabaw dla dzieci i siłownia na wolnym powietrzu – przy OSP,
- dworzec kolejowy – Twardawa znajduje się na trasie Kędzierzyn-Koźle – Nysa; obecnie kursują tu szynobusy. Stacja kolejowa powstała na przełomie XVIII – XIX wieku, węzeł komunikacyjny łączył miasta na Śląsku z Nysą, Kłodzkiem i Kudową.

Infrastruktura techniczna

- Wieś posiada wodociąg.
- Wieś nie posiada kanalizacji.
- Prowadzona jest zbiórka odpadów komunalnych.
- Wieś posiada kanalizację burzową (wymaga remontu).
- Wieś zaopatrzona w energię elektryczną.
- Dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna.
- Wieś posiada dostęp do Internetu.

Gospodarka i rolnictwo

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo. Ogólna powierzchnia gruntów wynosi 1050 ha, są to grunty orne, łąki, pastwiska oraz lasy. Ziemia charakteryzuje się dużą wydajnością. Roślinami uprawianymi są: zboża, rzepak, buraki cukrowe. Powierzchnia użytków rolnych znajduje się w posiadaniu rolników indywidualnych oraz RSP Twardawa.

Poza rolnictwem w miejscowości funkcjonują zakłady rzemieślniczo-usługowe, których właścicielami oraz pracownikami są głównie mieszkańcy. Należą do nich:

- Zakład Wylęgu Drobiu „MA-GO”,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna,
- Transport Międzynarodowy Zygfryd Michalec,
- Marek Mucha ZPU (transport samochodowy),
- Mechanika Pojazdowa Blacharstwo Samochodowe Zygfryd i Rudolf Nowak,
- Lakiernictwo pojazdowe. Andrzej Glombik,
- P.P.U.H. „Viertel” s.c. A.Fiertel – K.Fiertel (zakład kamieniarski),
- Restauracja „Papa Joe” A.Fudała,
- Ferma Drobiu „Jasiulek”,
- P.H.U.P. IZOBUD Sp. z o.o. Producent pap zgrzewalnych i tradycyjnych.

W miejscowości znajdują się sklep spożywczo – przemysłowy usytuowany w centrum Twardawy obok budynku należącego do OSP.

Z pracy w indywidualnych gospodarstwach rodzinnych oraz pracy na własny rachunek w usługach lub handlu utrzymuje się tylko część mieszkańców. Źródłem utrzymania mieszkańców pozostałych są głównie: praca etatowa na terenie miejscowości, gminy i poza nią, praca zarobkowa poza terytorium kraju oraz świadczenia socjalne (renty, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych).

Kapitał społeczny

Mieszkańcy uczestniczą w różnorodnych inicjatywach, działając w:

- Ochotniczej Straży Pożarnej,
- Młodzieżowej sekcji OSP,
- Radzie Parafialnej,
- Grupie Caritas,
- Radzie sołeckiej,
- Towarzystwie Społeczno – Kulturalnym na Śląsku Opolskim w Twardawie,
- Grupie Odnowy Wsi,
- Kole Wędkarskim,
- Grupie Aerobik,
- Administratorzy profili na Facebooku: Twardawa, sołectwo Twardawa.

IV. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON

Silne strony

- Atrakcyjne położenie wsi – wzdłuż drogi krajowej tzw. sudeckiej, niedaleko Głogówka i Kędzierzyna-Koźła, las w pobliżu.
- Węzeł komunikacyjny – 2 przystanki PKS oraz dworzec PKP.
- Dobrze prosperujące zakłady usługowe.
- Kościół parafialny, zabytkowe kapliczki.
- Szkoła Podstawowa z Oddziałem Przedszkolnym.
- Istnienie wielu organizacji społecznych.
- Zasoby ludzkie – grupa odnowy, grupa Caritas, mniejszość niemiecka, społeczność szkolna, aktywna młodzież, rolnicy, mieszkańcy.
- Pracowitość i zaangażowanie mieszkańców.
- Znana historia wsi i legendy.
- Udział w życiu gminy.
- Wodociąg, dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna, internet.
- Sponsoring, organizacja festynów.
- Tradycje – skubanie pierza, polterabend, obchody dnia św. Marcina.
- Uczestnictwo w programie „Odnowa wsi”.
- Kultywowanie gwary.
- Organizacja imprez kulturalnych.

Słabe strony

- nierozwiązane problemy ochrony środowiska, między innymi brak kanalizacji sanitarnej, ogrzewanie budynków paliwem stałym (smog).
- Zły stan niektórych dróg i chodników.
- Brak gazociągu.
- Brak miejsc pracy dla kobiet i młodych ludzi.
- Brak świetlicy dla mieszkańców.
- Brak promocji wsi.
- Odływ młodych ludzi zagranicę.

V. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Okres realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródło finansowania
1	Wiejski plac zabaw dla dzieci - doposażenie i utrzymanie placu zabaw (miejsce spotkań dzieci i rodziców)	<ul style="list-style-type: none"> propagowanie bezpiecznego wypoczynku na wolnym powietrzu i zdrowego stylu życia integracja mieszkańców 	2020 - 2030	10 000,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
2	Budowa budynku na boisku, wykorzystanie pomieszczeń m.in. na: <ul style="list-style-type: none"> Utworzenie świetlicy wiejskiej Urządzenie muzeum gromadzącego pamiątki dawnego LZS-u 	<ul style="list-style-type: none"> rozbudowa bezpiecznego miejsca rekreacji, poprawa jakości życia społeczno-kulturalnego, kultywowanie tradycji 	2021-2030	10 000,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
3	Zagospodarowanie i utrzymanie terenów zielonych (nasadzenia, zakup sprzętu)	<ul style="list-style-type: none"> poprawa estetyki miejscowości 	2020 – 2030	5 000,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
4	Organizacja uroczystości „800 - lecie Twardawy” (upamiętnienie wydarzenia poprzez pamiątkowy kamień, wydanie broszury/książki o Twardawie)	<ul style="list-style-type: none"> kultywowanie tradycji integracja mieszkańców 	2020 - 2023	100 000,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
5	Utworzenie orkiestry (grupy muzycznej) - doposażenie	<ul style="list-style-type: none"> kultywowanie tradycji integracja mieszkańców 	2020 - 2030	20 000,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
6	Wykonanie nowych dekoracji świątecznych na skwerki	<ul style="list-style-type: none"> kultywowanie tradycji poprawa estetyki wsi 	2020 - 2030	2 000,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
7	Odmalowanie siłowni przy OSP	<ul style="list-style-type: none"> propagowanie bezpiecznego wypoczynku na wolnym powietrzu i zdrowego stylu życia integracja mieszkańców 	2020 - 2022	500,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne
8	Zakup ławki przy skwerku przy OSP	<ul style="list-style-type: none"> zabezpieczenie bezpiecznego miejsca spotkań, integacja 	2020 - 2023	800,00	Urząd Miejski, Sołectwo, środki własne

VI. PODSUMOWANIE

Plan Odnowy Miejscowości (POM) jest planem otwartym, może być modyfikowany wg potrzeb lokalnej społeczności i uwarunkowań finansowych.

Opracowany został po dokonaniu weryfikacji Planu Rozwoju Miejscowości Twardawa na lata 2020- 2030r. opracowany przez Grupę Odnowy Wsi w 2020 r.

Do planu mogą być dopisywane nowe zadania lub zamierzenia, oraz zmiana kolejności ich realizacji w przedziale czasowym i w zależności od możliwości finansowych i dostępu do funduszy zewnętrznych (unijnych).

Plan został opracowany przy zaangażowaniu przedstawicieli lokalnej społeczności- członków grupy Odnowy Wsi Twardawa pod kierownictwem Zarządu w składzie:

Renata Głombik	- prezes (Leader)
Peter Breitkopf	- zastępca
Józef Kowaś	- sołtys
Agnieszka Bar	- sekretarz
Joachim Kaiser	
Kornelia Bolcek	
Gabriela Wilczek	
Dorota Kowynia	
Gabriela Stefen	
Renata Machoń	
Dorota Fiertel	
Krystian Fiertel	
Andrzej Fiertel	
Alicja Moszek	
Marek Mucha	
Karina Robota	
Sławomira Niedzielska	
Jan Latawski	
Patrycja Lebok	
Waldemar Winnik	
Oliwer Hettwer	
Jessica Bolcek	
Denis Bolcek	
Olaf Wilczek	